

HOPP ALLVAR &

UPPSALA STIFTSORGANISATIONENS ÅRSBERÄTTELSE 2021

**BISKOPSÅRET
2021**

ÄRKEBISKOP
ANTJE JACKELÉN
& BISKOP
KARIN JOHANNESSON

KYRKOVAL 2021

– HELA ORGANISATIONENS VAL

**STIFTS DIREKTOR
HAR ORDET**

– KATARINA FÄGERHALL OLOFSGÅRD

Svenska kyrkan
UPPSALA STIFT

Ett år med val, vilja och viktiga beslut

FOTO: MAGNUS ARONSON

År 2021 var ett både spännande och utmanande år för Uppsala stiftsorganisation. Arbetet var fortsatt påverkat av pandemin och dess konsekvenser, vilket innebar att vi fick göra omställningar och hitta nya arbetssätt inom flertalet verksamhetsområden.

Vissa aktiviteter fick ställas in, såsom församlingsbesök och fysiska konferenser, medan andra kunde genomföras i digital form. I sviterna av Covid-19 framgick civilsamhällets och Svenska kyrkans viktiga roll tydligt.

Under året pågick även ett intensivt planeringsarbete kring Teologifestivalen, som var planerad att genomföras i februari 2022. Denna fick dock ställas in, bland annat på grund av den ökade smittspridningen under vintern 2021.

Något som inte kunde ställas in 2021 var kyrkovalet. Det kunde genomföras på ett rättssäkert och tillfredsställande sätt, och trots de försvårade omständigheterna var röstdeltagandet väldigt högt. Det blev även en välkommen och positiv social upplevelse att få samlas och räkna röster tillsammans igen.

I november månad ägde även ett konstituerande sammanträde rum för stiftsfullmäktige. Där fattades det viktiga beslut kring framtiden för Stiftsgården i Undersvik, som innebär en stor satsning på renoveringsarbete och utveckling av gårdens verksamhet.

Stiftets hus förvaltas under denna tid sparsamt i väntan på framtida vägval. För att öka effektiviteten tillfälligt finns nu ett kontorslandskap på plan 1 och dubbla arbetsplatser i flera kontorsrum.

Flera församlingar gav signaler under året om ett ökat tryck gällande exempelvis hotfulla situationer. Med anledning av detta arbetade stifts-

”Säkerhetsfrågor och kris- och beredskapsverksamheten tog mycket resurser i anspråk under året”

organisationen aktivt och strukturerat med riskanalyser och ett ökat säkerhetsarbete för att motverka våld, hot och trakasserier.

Stort fokus har även lagts på arbetet med Stiftsorganisationens arbetsplan och att foga ihop biskoparnas prioriterade områden med stiftsorganisationens arbete. Genom den nya verksamhetsmodellen ”Stiftsbollen” framgår tydligt organisationens olika delar och priori-

terade områden som vi vill fokusera på under år 2022, ör att främja och utöva tillsyn över vår förvaltning och våra församlingar.

I samarbete med Linköpings stift har flera Framtidsfredagar genomförts under året. En stor del av vårt miljö- och klimatarbete har även bestått av att ge råd och stöd via digitala kanaler. För närvarande har Uppsala stiftsorganisation en ledande roll inom energiområdet, där tre nationella projekt bedrivs. I ett av dessa projekt har en nationell energisamordnare anställts.

Den långsiktiga prognosen bortom 2030 visade att många församlingar och pastorat saknar ekonomisk bärkraft, vilket till stor del beror på ökade fastighetskostnader och underhållsbehov av kyrkobyggnaderna. Därför har det under verksamhetsåret varit viktigt att ge arbetet med strategidokument för kommande mandatperioder en framskjuten roll. Detta innebär ett fortsatt fokus i ökande grad på församlingarnas och pastoratens situation och den framtida förmågan att bedriva den grundläggande uppgiften, för en hållbar gemenskap där tro och liv kan växa. ●

Innehåll

- 6** LÄRPLATTFORM OCH LEDARSTÖD GER REKRYTERINGEN ETT LYFT
- 7** HÅLLBAR GEMENSKAP SKAPAR BEREDSKAP INFÖR FRAMTIDA UTMANINGAR
- 13** GEMENSAMT ANSVAR GER ÄNDAMÅLSENLIGA LOKALER
- 14** VIKTIGA BESLUT GÄLLANDE DRIFT OCH UPPRUSTNING
- 14** TEOLOGIFESTIVALEN - INSTÄLLD MEN VÄRDEFULL
- 14** SIFFROR KRING VÅRA GEMENSAMMA SYSTEM
- 15** NÄTVERKET 'ETT ANNAT CENTRUM' STÄLLER RIKSTÄCKANDE FRÅGOR

OMSLAGSFOTO: MAGNUS ARONSON

Historisk kvalitet och kompetens när våra klockstaplar inventerades

Stiftet har i sitt arbete med kulturarvsfrågor och kyrkoantikvarisk ersättning möjlighet att göra inventeringar av exempelvis kyrkor, inventarier och klockstaplar. Detta i syfte att öka kunskapen om olika föremål eller byggnadskonstruktioner samt att dokumentera skador och vårdbehov.

– ”Gällande våra klockstaplar i Uppsala stift, har vi sett ett behov av att få en bättre bild av vilka vårdbehov som finns, deras historik, kulturhistoriska värden och hur de har förändrats under årens gång”, berättar stiftsantikvarie Cecilia Wallin. ”Just klockstaplarna är ofta bortglömda byggnadskonstruktioner i våra kyrkomiljöer, där mycket fokus har legat

på att inventera och göra uppföljning av kyrkobyggnaderna”

Under 2021 utfördes en översiktlig inventering av tolv klockstaplar och tre klockstapelbodars inom landskapet Hälsingland. Dessa valdes ut då de är uppförda från 1600- till 1700-talet, och har liknande konstruktioner.

Inventeringen visade att de var till största delen i bra skick. De förmodade åldrarna på klockstaplarna var korrekta, men förändringar och underhållsåtgärder över tid är svårt att avläsa exakt.

Några uppvisar gamla skador, till största delen beroende på vatten som sipprat in och runnit ned längst konstruktionen, vilket har åtgär-

4

ANTJE JACKELÉN
– VÅR URSÄKT TILL SAMERNA
HANDLAR INTE BARA OM ORD

8

KYRKOVAL 2021
– HELA ORGANISATIONENS VAL

**MILJÖFRÄMJANDE
ÅTGÄRDER GER
RENARE VATTEN OCH
BIOLOGISK MÅNGFALD**

12

dats. Vissa ombyggnationer har även utförts av estetiska skäl, men dessa gjordes tidigt.

Samtliga inventerade klockstaplar är så välbevarade eller innehåller specifika bevarade byggnadsdelar som gör att de är ovärderliga för förståelsen av klockstapelns som byggnadstyp, materialkunskap och hela det tekniska utförandet.

Cecilia konstaterar alltså att våra klockstaplar är oerhört spännande objekt. De ger en spegling av en byggnadstradition som präglades av kvalitet och hantverksmässig kompetens, och det har varit väldigt intressant att få en mer heltäckande bild av objekten. ●

Antje Jackelén – Vår ursäkt till Samerna handlar inte bara om ord

FOTO: MAGNUS ARONSON

I Uppsala domkyrka den 24 november 2021 samlades kyrkomötesledamöter, samiska representanter, företrädare för civilsamhället, internationella vittnen och övriga gudstjänstbesökare, för att ta del av Svenska kyrkans officiella ursäkt till det samiska folket.

Ursäkten kommer även att framföras vid den planerade konferensen Sáagastallamat 2 i Luleå 21-23 oktober 2022. Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket är först och främst ett erkännande av den felande partens moraliska ansvar – utan att motparten förväntas svara med att förlåta.

Under statskyrkotiden hade Svenska kyrkan en drivande roll i inrättandet och driften av arbetsstugor och nomadskolor, och även som dörröppnare för rasbiologerna. Detta rättfärdigande av ett rasistiskt och kolonialt tankegods bidrog till att samiska kvarlevor

fördes bort och införlivades i rasbiologiska samlingar, så sent som in på 1950-talet. Enligt "Lapp ska vara lapp"-politiken kränktes och förtrycktes människor i sin andlighet, identitet och värdighet. Genom svensk namngivning i kyrkoböckerna berövades samerna sitt språk,

kultur, mark och historia – en kategoriklyvning och missgärning som än idag vållar konflikter inom det samiska folket.

Svenska kyrkans ursäkt är en bekräftelse på det lidande och legitimerade förtryck som samerna har utsatts för, och den skam och smärta som sedan har ärvts av nya generationer.

Svenska kyrkan har inte samma maktmedel idag som under statskyrkotiden att ställa saken till rätta. De onda handlingarna begicks på 50-talet, men Svenska kyrkan representerar likväl aktören i vars namn orätten skedde.

Genom dokumenterad forskning i Vitboken och insamling av berättelser och erfarenheter i Nomadskoleboken kan sanningen om begångna oförrätter nu belysas och synliggöras, för att säkerställa att det onda inte upprepas. Det var en absolut nödvändighet för Svenska kyrkan i egenskap av förövare att träda fram och erkänna sanningen, i viljan att göra saker bättre och verka för en växande försoning.

I kyrkans sammanhang kan ordet förlåtelse kännas naturligare än ursäkt. Det är dock av goda skäl som ursäkt brukar användas av både stater och kyrkor i försoningsprocesser med urfolk. För den som ber om förlåtelse finns det en förväntning och förhoppning om

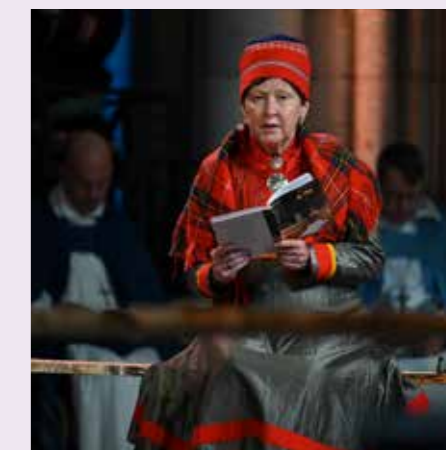
att den andra parten både kan och vill förlåta, i enlighet med tron på Guds löfte om förlåtelse. Men något sådant löfte kan inte begäras av ett folk som har lidit under förtryck. Svenska kyrkans ursäkt kan bejakas och accepteras, men först och främst är ursäkten ett erkännande av den felande partens moraliska ansvar – utan förväntningar om förlåtelse från den utsatta partens sida.

Ursäkten från Svenska kyrkans sida handlar inte bara om ord, utan handlar också om konkreta åtaganden för att skapa bättre relationer på lång sikt. I samråd med Samiska rådet i Svenska kyrkan, samiska organisationer och Svenska kyrkans alla stift har därför åtta åtaganden arbetats fram, som kommer att genomföras under

kommande tio år. Dessa inbegriper bland annat repatriering av samiska kvarlevor, ett ökat samiskt inflytande, framtidshopp för samiska barn och unga, ett samiskt kyrkoliv, ökad kunskap om urfolksrätten och Svenska kyrkans markförvaltning i Sápmi.

Ursäkten från Svenska kyrkans sida handlar inte bara om ord, utan handlar också om konkreta åtaganden för att skapa bättre relationer på lång sikt.

I november 2021 beslutade Sveriges regering att inrätta en sanningskommission, vars uppgift är att kartlägga och granska den politik som förts gentemot samerna i ett historiskt perspektiv och vilka konsekvenser det har inneburit för det samiska folket. I uppdraget ingår även att sprida kunskap om och öka den allmänna förståelsen för samernas historia, och hur historiska oförrätter påverkar villkoren för dagens samer och kommande generationer.

I sanningskommissionens utredning kommer säkert fler fakta att komma fram om Svenska kyrkans tidigare agerande, inte minst i markfrågorna.

Sanningens och försoningens väg är inte enkel. Att belysa och aktivt motarbeta maktobalans och intressekonflikter kräver mycket. Vägen är lång, men den enda vettiga om våra barn och barnbarn med stolthet ska kunna bära namnet människa. ●

Lärplattform och ledarstöd ger rekryteringen ett lyft

Att Uppsalas biskopar har valt ut rekrytering samt lärande och undervisning till två av tre prioriterade områden från 2021 och framåt stämmer väl överens med vad stiftets församlingar och pastorat uppger vara de största utmaningarna*.

FOTO: MAGNUS ARONSON

Uppsala stiftsorganisation arbetar med rekrytering på flera sätt: dels genom att rekrytera studenter som vill arbeta i något av kyrkans profilyrken**, dels genom att stötta församlingar/pastorat vid tillsättning av tjänster. För precis som i alla andra verksamheter har Uppsala stiftsorganisation en ständigt pågående process för att fylla på, behålla och utveckla kompetens.

– Vi har en synnerligen god tillströmning av aspiranter som vill bli präster, diakoner, församlingspedagoger och kyrkomusiker, vilket är otroligt glädjande. I nuläget har vi omkring två hundra personer i Uppsala stiftsorganisation som studerar till dessa yrken, säger biskop Karin Johannesson.

För att täcka kompetensförsörjningsbehovet med anledning av kommande pensionsavgångar är det viktigt att öka rekryteringsunderlaget. Därför satsar Uppsala stiftsorganisation på att utveckla församlingen som rekryterande miljö och har en medveten profilering med tydlig struktur och ett gott bemötande.

– Vi erbjuder bland annat stöttning kring hela praktikdelen med både boende och resor, kommenterar Karin.

*Biskoparnas tre prioriterade områden för 2021, som inkluderar i "stiftsbollen" är rekrytering, lärande och undervisning samt en samhällsengagerad kyrka. Vid presidiekonferenserna i början av 2022 bekräftar församlingar/pastorat i enkätsvar att rekrytering är en av de största utmaningarna.

**Profilyrken är ett samlingsbegrepp för präst, diakon, församlingspedagog och kyrkomusiker.

Extra stöd med ett klick

För att ytterligare värna om studenterna och förstärka relationen har Uppsala stiftsorganisation tagit in en IT-baserad lärplattform som kommer att tas i bruk i början av 2022. Plattformen är utvecklad i samma verktyg som Svenska kyrkans utbildningsinstitut använder – itslearning – så studenterna är hemtama med tekniken.

– Genom det här systemet kan våra rekryteringsansvariga, min stab och jag ha en dialog med och stötta eleverna under hela deras studietid. Ända från intresseanmälan till det första året i tjänst, konstaterar Karin.

Stärkande samarbete

Många församlingar upplever att det är svårt att rekrytera kyrkoherdar. För att ta reda på mer om rekryteringsutmaningarna intervjuade Uppsala stiftsorganisation bland annat kyrkoherdar och kyrkorådsordföranden för att se vilka hindren är.

– Utöver det har vi under det senaste året provat en ny handläggningsmodell tillsammans med domkapitlet i Uppsala stiftsorganisation där stiftsorganisationens personal har ett närmare samarbete med den rekryterande församlingen/

pastoratet – från processens början till dess att den nya kyrkoherden har kommit in i sina arbetsuppgifter. Syftet är att öka professionaliteten så att rätt person hamnar på rätt tjänst i Uppsala stiftsorganisationens församlingar/pastorat.

Modellen har utvärderats av domkapitlet och rekryterande församlingar/pastorat i Uppsala stiftsorganisation vid ett tillfälle 2021 och ska på nytt utvärderas 2022.

– Den första utvärderingen visar att vi bland annat behöver fortsätta jobba aktivt med församlingarna och deras roll som rekryterande miljö. Det känns bra att vi är på gång. Ett gott rekryteringsarbete som rustar våra blivande medarbetare är en förutsättning för ett rikt och välfungerande församlingsliv i Uppsala stift i framtiden, avslutar biskop Karin. ●

SÅ MÅNGA PROFILMEDARBETARE VÄLKOMNADES TILL UPPSALA STIFTSORGANISATION 2021

- 6 diakoner
- 4 präster
- 2 kyrkomusiker
- 3 församlingspedagoger

Hållbar gemenskap skapar beredskap inför framtida utmaningar – och för att tro och liv ska kunna växa!

Inför 2021 tog Stiftsstyrelsen i Uppsala stiftsorganisation tre beslut i samband med tre färdigställda utredningar om sammanläggningar.

Stiftsstyrelsen beslutade att Fjärdhundra församling och Enköpings pastorat skulle bilda ett nytt gemensamt pastorat. De två övriga besluten som togs var att Bergsjö och Nordanstigs kustens församlingar i Nordanstigs kommun, tillika Nora och Vittinge församlingar samt Västerlövsta och Östervåla-Harbo pastorat i Heby kommun, skulle börja samverka inom sina respektive kommuner. Samverkan skulle ske konkret, mätbart och varaktigt på ett sätt som gynnar kommunens innevånare och kyrkans utveckling i hela kommunen.

Sammanläggning

Caroline Widevång, som under 2021 har varit sammanhållande utredare i utredningsprocesserna i Uppsala stiftsorganisation, säger:

”Under 2021, som efter beslutet är det år då alla praktiska förbere-

delser för att en sammanläggning skall ske, har Enköpings pastorat och Fjärdhundra församling arbetat målmedvetet på att inventera, sortera och samordna inför sammanläggningen. Detta för att kunna träda ikraft, formellt till den nya mandatperioden 2022.”

Caroline jämför sammanläggningsprocessen med att slå ihop två företag, eftersom det innebär en hel del administrativt arbete kring personal, system, ekonomi, fastigheter och inventarier. I praktiken styrs en sammanläggning av samma lagstiftning som styr verksamhetsövergångar mellan andra företag och organisationer.

Tack vare ett kompetent, positivt och gott samarbete, klarade Enköpings pastorat och Fjärdhundra församling övergången förträffligt och ”nu arbetar de vidare med att

bygga gemensam organisation och kultur med sina medarbetare. Detta är självklart ett längre arbete”, säger Caroline Widevång.

Samverkan

Caroline vill även verkligen lyfta fram de fyra enheterna i Heby kommun: Östervåla-Harbo, Nora, Västerlövsta och Vittinge: ”Samverkan med Svenska kyrkans enheter i Heby kommun har hittills gått jättebra och dom har vaskat fram många, konkreta exempel på hur man kan samverka.”

Under hela året 2021 har enheterna gjort ett fantastiskt jobb i projektform med stor delaktighet i alla medarbetarkategorier att arbeta fram flera punkter till samverkan. Några exempel nedan kan illustrera lite av det arbete som görs för att finna samordningsfördelar utan sammanläggning. ●

EXEMPEL PÅ SAMVERKAN

- Diskuterar och planerar olika kör- och musikevenemang så det inte krockar för mycket. Pallbyte och vikariat mellan kyrkomusikerna. Gemensamma körkonserter.
- Gemensamma konfirmandgrupper planeras mellan Västerlövsta och Vittinge respektive Östervåla och Nora eventuellt ett gemensamt läger för alla i kommunen
- Planerar gemensamma inköp av solceller, planteringsjord, gödning, lampor, ljus mm
- Lån av ”sällananvändningsmaskiner” mellan varandra
- Gemensam telefonväxel. Vittinge och Västerlövsta backar upp varandra genom att svara för varandra och hänvisa till rätt person i båda enheterna
- Gemensam mapp kring styrdokument åtkomlig: varför uppfinna hjulet från början om det går att stjäla med stolthet från de som hunnit längre?
- Lånar kunskap och kompetens av de som har. Exempelvis inför miljöcertifiering.
- Gemensamma sorgegrupper

FOTON: MAGNUS ARONSON

Den 19 september 2021 var det val i Svenska kyrkan, och trots pandemin blev valdeltagandet det näst högsta sedan 1930-talet.

Det blev till slut ett lyckat kyrkovalet 2021, trots de annorlunda förutsättningarna där vi inte kunde träffa människor på gator och torg som vi brukar. Även själva genomförandet blev en nagelbitare till sista stund. Vi fick vara beredda på ändringar, eftersom vi inte visste vilka restriktioner vi skulle behöva förhålla oss till.

På grund av smittspridningen funderade vi ett tag på att arrangera vallokalerna utomhus, men risk för regn och blåst gjorde att vi istället uppmanade väljarna att köa utomhus, och inomhus sattes det upp plexiglas. Från ett tidigt stadium hade vi redan uppmuntrat till för-tidsröstning för att undvika trängsel på själva valdagen, något som ledde till många telefonsamtal främst från äldre väljare som har svårare att hitta information på nätet.

Restriktioner krävde nytänkande

Robert Krantz kom in som förtroendevald lokalt i Gävle redan vid kyrkovalet 2001, och har hunnit med några valrörelser. Detta år skedde allt mer digitalt, men valarbetet fungerade ändå och han kandiderade för ytterligare en mandatperiod.

”Det är alltid spännande under en mandatperiod sådär när det drar ihop sig till val” berättar Robert. ”Man är ju alltid nyfiken på hur valdeltagandet kommer att se ut, men också vad det kommer att innebära för den egna nomineringsgruppens stöd. Har vi gjort det som kyrkans medlemmar tyckte att vi borde göra? Har vi fortsatt förtroende eller har vi gjort bort oss och förlorat en massa röster? Det är ju någon slags avstämning med verkligheten, för att se hur

vi har lyckats i uppdraget.”

En som engagerar sig stort för en öppen och varierad kyrka är Jan-Eric Berger, som är förtroendeinvald i Norrala-Trönö församling. Här brann kyrkan ner för några år sedan, men har byggts upp på nytt med ett stort uterum där man kan ha allt från gudstjänster och vigslar till teaterföreställningar och konserter. I Norrala-Trönö sitter socialdemokrater, centerpartister, Kristdemokrater, ja alla partier och jobbar tillsammans för att det ska bli så bra som möjligt i den lilla församlingen.

”Nog har det varit skillnad med tanke på pandemin, men vi har ju också haft olika aktiviteter digitalt, både högmässa och gudstjänst, så vi har haft kontakt med folket i bygden ändå”, berättar Jan-Eric, ”Och kyrkan ligger mitt i bygden, så det är

egentligen bara en kyrka, affär, skola och det är där folk rör sig. Det blir en naturlig samlingsplats”.

Han har under valet lagt stor vikt vid att få in både yngre och äldre i kyrkan, och både gett ut ett blad och en tidning för att få folk intresserade. Ett arbete som gav resultat då i princip halva kyrkorådet förnyades.

Anders Brännström är vald att bli ledamot till stiftsfullmäktige, och sen av stiftsfullmäktige valdes han till andre vice ordförande.

Han är även ordförande i föreningen POSK (Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan) i Uppsala stiftsorganisation, och tillhörde under valet nomineringsgruppen. Hans uppgift var att försöka leda och delta i valarbetet, så att folk skulle rösta i så hög grad som möjligt.

”Vi gjorde en hel del aktiviteter.

Skrev insändare, tog fram en broschyr och försökte vara mer aktiva på sociala medier” säger Anders. ”Målet var att gå fram fem procentenheter, och det blev till slut tre procentenheter och ett mandat, vilket vi ändå är nöjda med”

Lyckades ej slå rekordåret

År 2017 ökade valdeltagandet från 13% till hela 19%, vilket slog alla tidigare rekord. Johanna Blomqvist som var projektledare i valet 2021 hade från början höga ambitioner att öka ännu mera, men pandemin satte käppar i hjulet.

”Vi hade ingen fysisk utbildning eller möte överhuvudtaget, utan det fick skötas digitalt” berättar Johanna. ”Det var också många saker att ta hänsyn till, som hur många som fick vistas i vallokalerna, hålla avstånd, separata in- och utgångar”

Och det är mycket jobb med en valrörelse, med en väldigt bredd. Det handlar om allt ifrån tidningsannonser till att hantera tretusen A4-blanketter med kandidatintyg som ska överföras, och det är nya datasystem vi ska lära oss, vi ska organisera fika under rösträkningen, det ska bokas lokaler och bilar.

Och just när allt började hamna på plats kom innan sommaren hotet om extra riksdagsval, så Johanna fick sitta och räkna på när det tidigaste kunde ske. Eftersom samma material används vid kyrkovalet och riksdagsval, får dessa nämligen inte krocka. Som tur var blev det inte av, och planeringsarbetet kunde fortgå.

För Johanna var dock rösträkningen det roligaste, för då deltog personal från hela organisationen. Vaktmästaren hämtar rösterna, receptionerna scannar dem, och sen räknas de av allt ifrån prästerna till administratörer, ekonomer och de som jobbar med fastighet. Alla satt tillsammans och räknade, och ingen var bättre eller sämre på uppgiften, utan alla möttes neutralt och på samma nivå, och alla

har dragit sitt strå till stacken för att det ska funka.

”Oavsett hur ofta du går i gudstjänsten, så är vi i kyrkovalet lika allihop inför demokratin. Det spelar ingen roll om du är ärkebiskop eller inte tror på Gud, din röst är fortfarande lika viktig och räknas” avslutar Johanna.

Trots alla utmaningar kunde alltså säcken knyts ihop även 2021, Linda Johansson valdes till ny ordförande i stiftsfullmäktige, och nu återstår att se om nästa val 2025 kommer att vara fritt från pandemi och slå nya rekord. ●

”Målet var att gå fram fem procentenheter, och det blev till slut tre procentenheter och ett mandat, vilket vi ändå är nöjda med”

Miljöfrämjande åtgärder ger renare vatten och biologisk mångfald

Miljön angår oss alla, så vad kan vi i Svenska kyrkan göra? Under 2021 togs flera viktiga beslut och miljöfrämjande åtgärder.

Som en del av den miljöpolicy våra politiker har tagit fram, tillsammans med de nationella miljö kvalitetsmålen, har Svenska kyrkans jordbruksförvaltning fått i uppdrag att vidta åtgärder som främjar miljön på våra fastigheter.

Ett problem som aktualiseras varje sommar är övergödning av sjöar och hav.

Detta visar sig i form av algblooming, vattendrag som växer igen, badplatser som får stängas, och de syrefattiga bottarna leder även till stora miljöproblem när växter och djur dör.

Jordbruket är en del av dessa problem, då avrinningsvattnet från de näringsrika åkermarkerna för med sig stora mängder fosfor och kväve.

► En åtgärd som främjar miljön är vattenrenande åtgärder, som kan ha flera syften, säger Jonas Toresäter, lantmätare på Uppsala stiftsorganisation. Dels handlar det om att minska läckage av fosfor och kväve från åkarna via vattendrag ut i Mälaren och Östersjön, och dels handlar det om att förstärka den biologiska mångfalden.

Under 2021 utvärderades två pilotprojekt, som genomfördes året innan, nämligen en fosfordamm och en våtmark.

En fosfordamm fungerar på det sättet att vatten som rinner från åkermarken stannar upp i fosfor-

dammen istället för att rinna vidare ut i sjöar och hav. I dammen fångar växterna upp den fosfor som är bunden till jordpartiklar, och hinner sjunka till botten.

Dammen renar även en del av det kväve som finns i vatten och omvandlar den till ofarlig kvävgas. Helt enkelt ett internt kretslopp som minskar övergödning.

Pilotprojektet med fosfordammen i Teda församling bedömdes efter utvärderingen så pass lyckad, att det under en vattenvårdsträff med inbjudna arrendatorer från våra största gårdar, tillsammans med kommunens vattensamordnare, beslutades om inte mindre än åtta nya gårdar där vi kommer starta projekt under 2022.

Det andra projektet som är väl värt att lyfta fram är alltså en våtmark för biologisk mångfald, som färdigställdes under 2021 i Tillinge församling. Även våtmarker hjälper till att rengöra vatten från fosfor och kväve, men bidrar också till att förstärka förutsättningar för växt- och djurarter. Det kan till exempel handla om att gynna rödlistade fåglar, eller vissa groddjur som trivs i våtmarker.

Resultatet blev mycket lyckat, och Jonas Toresäter påpekar att det mest betydelsefulla som hände under 2021 var att dessa lyckade pilotprojekt ledde till de stora framtidsplanerna som snart kommer börja träda i kraft. ●

ARRENDEGÅRDARNA SOM INGÅR I FRAMTIDSPLANERNA

HAGBY	SKEPPTUNA
HUSBY	SPARRSÄTRA
LILLKYRKA	TEDA
LÅDDERSTA	TILLINGE

Gemensamt ansvar ger ändamålsenliga lokaler

Gemensamt ansvar innebär att varje församling ska ha en egen lokalförsörjningsplan, och att de församlingar som samverkar i ett pastorat ska ha en gemensam lokalförsörjningsplan. 2021 var ett produktivt år där det togs fram många planer.

Målsättningen är att församlingarna med hjälp av lokalförsörjningsplanen ska kunna utföra sina grundläggande uppgifter utifrån givna ekonomiska förutsättningar och en resursanvändning som är hållbar på sikt – och samtidigt kunna göra det i ändamålsenliga lokaler som är både säkra och attraktiva för besökare och medarbetare.

För att kunna sätta upp tydliga långsiktiga mål och även få hjälp att uppnå dessa har Dan Romell, Fastighetsförvaltare i Uppsala stiftsorganisation, erbjudit församlingarna stöd.

► Det vi gör är att analysera och sätta på pränt hur nuläget ser ut och hur vi kan förvänta oss att det är om ungefär tio år. Man gör en prognos som inbegriper allt från ekonomi till hur byggnaderna ska användas, vilka verksamheter som ska finnas där, hur dimensioneringen av personal och medarbetare ser ut och vilka behov som finns utifrån de här parametrarna, berättar Dan.

Församlingarna och pastoraten har kommit olika långt och har haft en varierande ambitionsnivå i planarbetet, vilket kan bero på enkla

saker såsom personalomsättning och resursinsättning.

Dan menar att det är väldigt viktigt att man verkligen sätter sig ner och diskuterar dessa frågor, då det är bråttom att se till att ekonomin inte blir sämre i olika delar av Uppsala stiftsorganisation.

Genom att lägga upp en tydlig lokalförsörjningsplan där man prioriterar mellan verksamhetens olika behov, så kan man även identifiera de möjligheter som finns att förbättra och effektivisera lokalerna på olika sätt utifrån en långsiktig vision och verksamhetsplanering.

► Det är väldigt många som larmar om att vi är på väg mot allt större underskott och det är ju något som vi finns här för att hjälpa till med, genom att agera bollplank och ha fortsatta diskussioner. Man kanske har trott att situationen har varit bättre än den har varit, eller velat sticka huvudet i sanden. Men det går inte längre att blunda för det här, nu finns det ju bokstavligt talat svart på vitt, i siffror och text.

Samtidigt vill Dan Romell gärna lyfta fram hur fint det är att se att så många planer faktiskt togs fram under 2021 – hela 27 stycken av 51 möjliga. Uppsala är ett av de stift som har beslutat och skickat in flest

antal planer, bland dessa återfinns bland andra Ovanjö-Järbo pastorat, Dellenbygdens pastorat och Roslagens östra pastorat.

► Det är väldigt roligt att så många har kunnat slutföra det arbetet. Det har varit ett givande arbete för mig som har varit ansvarig för den här rådgivningen, coachingen och granskningen av inskickade lokalförsörjningsplaner. Jag har fått väldigt fin återkoppling i att mitt stöd verkligen har gjort nytta, genom att vi tillsammans har bollat fram tankar och idéer som de kanske inte har haft innan. Det har uppenbarligen hjälpt dem väldigt mycket, och har samtidigt varit utvecklande för mig att få arbeta med. ●

Viktiga beslut gällande drift och upprustning

Under 2021 togs beslutet av fullmäktige att fortsätta satsa på upprustning av anläggningarna, som har haft väldigt stora underhållsbehov. Det viktiga beslutet fattades efter att man hade fått klartecken om att skapa en affärsmodell där en extern operatör kommer att stå för driften av verksamheten. Medan förhandlingarna om detta pågår har en omfattande renovering utförts av den omtyckta Murraygården, som det tidigare fanns diskussioner om att avyttra eller rent av riva, då den var i stort

behov av upprustning.

Murraygården fick sitt namn av Carl Adolf Murray, som var föreståndare för gården i 17 år och lade grunden för gårdens själ i mitten av 1940-talet. Ett arv som har känts viktigt att förvalta och satsa på, då stiftsgårdens besökare ofta beskriver den som "hemmet med den vida famnen" och "ett andra hem".

– Nu är Murraygården totalrenoverad så att den är jättefin, verkligen i toppskick. Det känns ju väldigt positivt i hela den här resan, som har

varit ganska krokig och osäker, säger Lena Aune, verksamhetsutvecklare vid Stiftsgården Undersvik

På stiftsgårdens hemsida och blogg kan man ta del av renoveringsarbetet av Murraygården under 2021 och se bilder från det fina slutresultatet. Näst på tur i utvecklings-satsningen av Stiftsgården Undersvik står upprustning och tillgänglighetsanpassning av Lillgården, byggnaden till höger om huvudentrén. ●

Teologifestivalen – inställd men värdefull

I november 2021 meddelades beslutet om att den planerade Teologifestivalen tyvärr fick ställas in. Den skulle ha varit den sjätte i sitt slag, och ambitionen med Teologifestivalen från Uppsala stiftsorganisations sida har varit att lyfta fram att teologi är något som vi alla gör tillsammans. Planen var att under tre dagar mötas fysiskt i så kallade strömmar, gå på gudstjänster och äta ihop, som på en riktig festival.

Det var viktigt att festivalen skulle göras mer tillgänglig än tidigare års festivaler. Det skulle finnas utrymme att dels djupdyka i olika ämnen, men

också att delta i öppna programpunkter och all aktivitet som skulle ske runt om i staden, bland annat i form av en särskild festival för barnen.

Men tyvärr avgjordes Teologifestivalens öde av allt för få anmälningar, till följd av bland annat Coronapandemin och de då rådande restriktionerna i samhället.

I nuläget ligger planerna på en kommande Teologifestival lite på is, men styrkan i det som inte blev av, var ändå alla som var beredda att skapa och genomföra någonting viktigt. Tillsammans. ●

Siffror kring våra gemensamma system

Microsoft 365

Vid årsskiftet 2021/2022 hade 18 enheter migrerat till MS 365 och 28 anmält sig inför våren. Det innebär att det är 6 enheter som står utanför den gemensamma IT-plattformen.

Vid årsskiftet gjordes en sammanläggning av Fjärdhundra och Enköping vilket innebär att det är 5 enheter som står utanför idag.

2021-12-31	2022-01-01
Migrerade 18	Migrerade 18
Anmälda 28	Anmälda 28
Utanför 6	Utanför 5
TOTALT 52	TOTALT 51

Telefoni

Det är 32 församlingar som är anslutna till den gemensamma telefonlösningen. Av dessa är 7 anslutna till stiftets växel-service. ●

Nätverket 'Ett annat centrum' ställer rikstäckande frågor

År 2021 var ett spännande år för Svenska kyrkans nätverk "Ett annat centrum". I nätverket samverkar församlingar inom Svenska kyrkan genom ett lands- och glesbygdsperspektiv – med ett gemensamt intresse av integration, Europaperspektiv och forskning kring lokal utveckling.

Under våren 2021 genomfördes digitala webinarier, där man fokuserade mycket på frågan att många församlingar saknar utbildad personal. Enligt Sara Hillert, samordnare för nätverket, är det här en landsbygdsfråga, och något som går igen i Europa överlag.

Ett av nätverkets webinarium hette "Gud kallar – vad svarar Svenska kyrkan?" Uppslutningen blev stor, och besked gavs under webinariet om att fler utbildningsvägar utreds för tjänster i Svenska kyrkan.

Nätverket medverkade även vid två seminarier under Mänskliga Rättighetsdagarna i Uppsala i april 2021. Det ena seminariet handlade om mänskliga rättigheter och vad det är som styr när vi definierar centrum och periferi. Det andra berörde ämnet om vilka möjligheter det finns att delta i kulturlivet beroende på om man bor i en kommun, större stad eller landsbygd.

– I frågan om kultur utgår man ofta från Stockholmsperspektivet och andra större städer, men kulturen finns ju över hela landet. Där är nätverkets uppgift att belysa kulturfrågan ur en socioekonomisk och demografisk aspekt, och samtidigt föra fram den med ett mer rikstäckande perspektiv, säger Sara Hillert.

Europakonferens med polarisering i fokus

I oktober genomfördes en konferens i Danmark för kyrkor på landsbygden i Europa. Den stora frågan under Europakonferensen var hur vi värderar stad och landsbygd, och hanterar den polarisering som har uppstått. Man belyste frågor kring hur vi kan få en bättre bild av hur det är att vara kyrka på en mindre ort.

– Efter den stora flyktingvågen 2015 har många av våra städer förändrats och blivit mångkulturella, det skedde på vissa ställen nästan över en natt. Plötsligt blev det en helt annan vardag. Vad gör vi då? Och hur kan vi hjälpas åt, i en situation där landsbygden på många sätt har monterats ner? Samtidigt är det här bygder som är vana vid att vara konstruktiva, kreativa och själva lösa det som behöver lösas.

Det finns mycket kraft i det här som vi vill ta vara på, menar Sara.

Som en förlängning av de viktiga ämnen som lyftes under Europakonferensen, hade nätverket en konferens i Hudiksvall i november 2021 på temat "Förstår du vad jag säger?" Det handlade mycket om språket, om man exempelvis ska sätta vissa krav på kunskaper i det svenska språket för att få uppehållstillstånd.

Temat "Förstår du vad jag säger?" är flerbottnat, det kan handla om det uttalade språket, men också om det kulturella språket. Under konferensen talades även om tystnaden – det tysta språket – vad är det vi tystar ner?

– Vi pratar inte längre om flyktinglägren i Europa och vad som händer där. Hur kan vi lyfta fram asylrättsfrågor, eller det stora engagemanget som exempelvis de afghanska killarna har i bygden? Nätverket "Ett annat centrum" är till för att kunna lyfta dessa frågor på ett konstruktivt och inkluderande sätt, säger avslutar Sara. ●

Svenska kyrkan
UPPSALA STIFT